

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/97/2020
Identifikačné číslo spisu:	7117221932
Dátum vydania rozhodnutia:	18.06.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7117221932.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa doc. akad. mal. S. L., PhD., bývajúceho v K., zastúpeného Mgr. Miroslavom Balážom, advokátom v Prešove, Sládkovičova 8, proti osobe oprávnenej z výživného Z. L., bývajúcemu v H. o zníženie výživného, alternatívne o zrušenie vyživovacej povinnosti, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 27 Pc 69/2017, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. januára 2020 sp.zn. 21 CoP 107/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. marca 2019 č.k. 27 Pc 69/2017-297 zamietol návrh navrhovateľa na zníženie výživného, resp. zrušenie vyživovacej povinnosti voči jeho plnoletému synovi (osobe oprávnenej z výživného). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že v posudzovanej veci nezistil dôvody na zníženie výživného, ani na zrušenie vyživovacej povinnosti uloženej navrhovateľovi. Výkonaným dokazovaním mal preukázať, že osoba oprávnená z výživného nepretržite študuje na vysokej škole formou denného štúdia, a preto nenadobudla schopnosť sa sama živiť. Argumenty navrhovateľa, že jeho syn má príjem z brigádnických prác a tiež príjem ako podnikateľ, nakoľko spolu so spolužiakom si založili obchodnú spoločnosť, nepovažoval za relevantný dôkaz toho, že osoba oprávnená z výživného nadobudla schopnosť sa sama živiť. Uvedené vyhodnotil ako schopnosti, ktoré dokáže syn využiť na zabezpečenie svojich potrieb mimo tých základných, ktoré mu zabezpečuje matka, s ktorou žije v spoločnej domácnosti. Vo vzťahu k životnej situácii navrhovateľa uviedol, že nevyužíva naplno svoje schopnosti, nehľadá možnosti, ako si zlepšiť finančnú situáciu a snaží sa zodpovednosť preniesť na svojho syna. Zdôraznil, že súd za odôvodnené kritérium pre zníženie výživného považuje

podstatnú zmenu pomerov u osoby povinnej, ale aj využitie jej možností a schopností pri zabezpečení adekvátneho príjmu, t.j. princíp potenciality príjmu. Dôvodil, že navrhovateľ je akademický maliar, má ukončené pedagogické minimum, v priebehu konania získal titul docent, avšak nesnažil sa hľadať si iné adekvátne zamestnanie, resp. aj zamestnanie mimo jeho odboru napriek tomu, že na to mal časový priestor. Nakoľko od januára 2019 došlo u navrhovateľa k navýšeniu príjmu, od tejto doby nebolo dôvodné výživné z jeho strany znížiť. Výrok o trovách konania odôvodnil § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie navrhovateľa rozsudkom z 27. januára 2020 sp.zn. 21 CoP 107/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (II.). Dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočný stav veci a tento správne právne posúdil. K odvolacej námietke navrhovateľa ohľadom podnikateľskej činnosti jeho syna uviedol, že obchodná spoločnosť, v ktorej je spoločníkom a konateľom, je v likvidácii, t.j. nie je zdrojom príjmov pre osobu oprávnenú z výživného, pri získaní ktorých by bolo možné konštatovať jej finančnú nezávislosť. Brigádnickú činnosť syna posúdil len ako čiastkový zdroj príjmov, ktorý nie je zdrojom zvýšenia jeho životnej úrovne do tej miery, aby sa to mohlo odradiť vo výške výživného plateného zo strany navrhovateľa. Vo vzťahu k námietke navrhovateľa týkajúcej sa neštandardnej dĺžky vysokoškolského štúdia jeho syna uviedol, že táto sa síce zakladá na pravde, zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“) však s danou skutočnosťou nepočíta a za rozhodujúce pre zrušenie vyživovacej povinnosti rodičov voči ich deťom považuje spôsobilosť dieťaťa samostatne sa živiť. Skonštatoval, že na strane osoby oprávnenej z platenia výživného nastal objektívny nárast životných nákladov, na ktorý je potrebné pri zmene pomerov prihliadať v zmysle § 78 ods. 3 zákona o rodine. V predmetnej veci podporne zohľadnil aj rozhodovaciu prax súdov Českej republiky v otázkach určovania výživného a poukázal na materiál Ministerstva spravodlivosti Českej republiky z roku 2010 s názvom „Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatrované děti“, podľa ktorého vekovej kategórii oprávneného dieťaťa 18 a viac rokov zodpovedá 19 - 25 % čistého príjmu povinného rodiča. Aplikujúc uvedené, pri zistenom čistom príjme navrhovateľa, ktorý počnúc mesiacom január 2019 dosahoval cca výšku 700,- eur, doposiaľ určená suma výživného vo výške 150,- eur zodpovedá štandardom (21 %). Uzavrel, že nebolo dôvodné pristúpiť k zníženiu výživného, či jeho zrušeniu, keďže osoba oprávnená z výživného nie je nateraz schopná samostatne sa živiť. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Dovolanie podal z dôvodu existencie procesnej vady známosti rozhodnutia, pričom jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Namietal, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a jeho odôvodnenie nezodpovedá § 220 CSP. Tvrdil, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s jeho argumentáciou týkajúcou sa nadobudnutia schopnosti syna žiť sám z dôvodu vykonávania podnikateľskej činnosti. Nestotožnil sa s konštatovaním súdu, že obchodná spoločnosť, v ktorej je syn navrhovateľa konateľom a spoločníkom, je v likvidácii, a teda nie je zdrojom jeho príjmov. Uviedol, že odvolací súd pri rozhodovaní nevzal do úvahy neštandardnú dĺžku vysokoškolského štúdia jeho syna. Nezodpovedné a vedomé predlžovanie štúdia považoval za zneužívanie práva na vzdelanie a vyhodnotil ho ako hrubé porušovanie povinností vyplývajúcich z § 43 ods. 2, 3 zákona o rodine, ktoré vybočuje z medzi slušnosti, ohľaduplnosti a tolerancie voči rodičom. S poukazom na výsledky vykonaného dokazovania mal za to, že trvanie jeho vyživovacej povinnosti k synovi je v danom prípade v rozpore s dobrými mravmi podľa § 75 ods. 2 zákona o rodine.

4. Osoba oprávnená z výživného sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. Konanie vo veciach výživného plnoletých osôb sa od 1. júla 2016 riadi ustanoveniami CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania v

posudzovanej veci; prípustnosť dovolania navrhovateľa bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) navrhovateľ zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

10. Navrhovateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

14. V súvislosti s námietkou navrhovateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

15. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

16. Je nevyhnutné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

17. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s § 387 ods. 1 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Odvolací súd dostatočne reagoval na odvolacie námietky navrhovateľa, pričom jasne vysvetlil, že podstatným dôvodom zamietnutia návrhu bola skutočnosť, že osoba oprávnená z výživného nie je nateraz schopná samostatne sa živiť, t.j. výlučne z vlastných zdrojov uspokojovať svoje všetky životné náklady a potreby a zabezpečiť si finančnú nezávislosť. Zároveň doplnil, že od januára 2019 sa príjem navrhovateľa opätovne zvýšil a dosahuje takú výšku, z ktorej možno hradiť doposiaľ určené výživné. Brigádnické práce osoby oprávnenej z výživného vyhodnotil ako čiastkový zdroj príjmov a na margo obchodnej spoločnosti, v ktorej je spoločníkom a konateľom, uviedol, že daná spoločnosť je toho času v likvidácii, t.j. vykonáva úkony smerujúce k skončeniu podnikateľskej činnosti. Vysporiadal sa aj s odvolacou námietkou navrhovateľa týkajúcou sa dĺžky vysokoškolského štúdia jeho syna keď zdôraznil, že v zmysle zákona o rodine je pre zrušenie vyživovacej povinnosti rodičov voči ich deťom rozhodujúca spôsobilosť dieťaťa samostatne sa živiť, čo v prejednávanej veci preukázané nebolo.

18. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku náležitosti v zmysle § 220 CSP, a preto navrhovateľ neopodstatnene namieta jeho nedostatočné odôvodnenie. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19. Pokiaľ navrhovateľ namietal, že odvolací súd v danej veci neaplikoval, prípadne nesprávne aplikoval ním označené ustanovenia zákona o rodine (§ 43 ods. 2, 3, § 75 ods. 2, § 85 ods. 1), dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (napr. R 24/2017).

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti najvyšší súd dovolanie navrhovateľa odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

21. O náhrade trov dovolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.